หนังสือพิมพ์ท้องถิ่นลำปางกับบทบาทการส่งเสริมสิ่งแวดล้อม

รุจน์ โกมลบุตร[1] และคณะ[2]

บทคัดย่อ

บทความเรื่อง "หนังสือพิมพ์ท้องถิ่นลำปางกับบทบาทการส่งเสริมสิ่งแวดล้อม" เป็นผลมาจากการศึกษาในหัวข้อเดียวกัน มีจุดประสงค์เพื่อศึกษาการนำเสนอข่าวและภาพข่าวของหนังสือพิมพ์ท้องถิ่นชื่อฉบับต่างๆ ของลำปาง ซึ่งเป็นจังหวัดที่มีหนังสือพิมพ์ท้องถิ่นที่เข้มแข็งมากที่สุดแห่งหนึ่งของไทย ว่ามีการนำเสนอข่าวและภาพข่าวสิ่งแวดล้อมอย่างไร โดยใช้แนวคิดในเรื่องบทบาทของสื่อมวลชนในการนำเสนอข่าวสิ่งแวดล้อม

วิธีการศึกษาคือ ศึกษาหนังสือพิมพ์ท้องถิ่นชั้นนำ 4 ชื่อฉบับในจังหวัดลำปาง ได้แก่ *คนเมืองเหนือ* (รายสัปดาห์ เน้นข่าวอาชญากรรม) *แมงมุม* (รายสัปดาห์ เน้นข่าวอาชญากรรม) *ลานนาโพสต์* (รายสัปดาห์ เน้นข่าวเศรษฐกิจ การเมือง สังคม และอาชญากรรม) และ *ลำปางนิวส์* (รายปักษ์ เน้นข่าวอาชญากรรม) ออกจำหน่ายระหว่างเดือนมกราคม-มิถุนายน 2559 รวม 6 เดือน ทั้งนี้จะพิจารณาข่าวและภาพข่าวที่ปรากฏในทุกหน้าว่า มีเนื้อหาด้านสิ่งแวดล้อมหรือไม่ ในปริมาณเท่าใด และประเภทใด โดยมีหน่วยเป็นชิ้นและตารางนิ้ว

หมายเหตุ บทความนี้พัฒนาจากการศึกษาเรื่องเดียวกัน ดำเนินการโดย "โครงการวารสารศาสตร์ฯ ศึกษาหนังสือพิมพ์ท้องถิ่น ปีที่ 4" คณะวารสารศาสตร์และสื่อสารมวลชน มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ระหว่างวันที่ 19-27 พฤศจิกายน 2559 ที่จังหวัดลำปาง สนับสนุนโดยคณะวารสารศาสตร์และสื่อสารมวลชน มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

[1] รองศาสตราจารย์ กลุ่มวิชาหนังสือพิมพ์และสิ่งพิมพ์ คณะวารสารศาสตร์และสื่อสารมวลชน มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ และผู้รับผิดชอบ "โครงการวารสารศาสตร์ฯ ศึกษาหนังสือพิมพ์ท้องถิ่น ปีที่ 4".

[2] สมาชิกของ "โครงการวารสารศาสตร์ฯ ศึกษาหนังสือพิมพ์ท้องถิ่น ปีที่ 4" ที่ร่วมทำการศึกษามี 7 คน ได้แก่ เขมินี นันทานุกูล คณพล วงศ์วิเศษไพบูลย์ ธนาภา แสงจันทร์ ภีมาภร คุนผลิน รสสุคนธ์ ระนามไธสง สร้อยฟ้า วราสิทธิกุล และรุจน์ โกมลบุตร.

การศึกษาพบว่า หนังสือพิมพ์ท้องถิ่นลำปางทั้ง 4 ชื่อฉบับ นำเสนอข่าวสิ่งแวดล้อมทั้งหมด คิดเป็นร้อยละ 13.60 ของพื้นที่ข่าวทั้งหมด และนำเสนอข่าวอื่นๆ คิดเป็นร้อยละ 86.40 ของพื้นที่ข่าวทั้งหมด โดย นำเสนอข่าวสิ่งแวดล้อมที่หน้าหนึ่ง ร้อยละ 66.70 ของข่าวสิ่งแวดล้อมทั้งหมด

หนังสือพิมพ์ท้องถิ่นลำปางทั้ง 4 ฉบับ นำเสนอข่าวสิ่งแวดล้อมประเภทที่ 1 (การรบกวนสิ่งแวดล้อม) มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 43.99 ของพื้นที่ข่าวสิ่งแวดล้อมทั้งหมด ตามมาด้วยข่าวสิ่งแวดล้อมประเภทที่ 4 (การแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อม) ร้อยละ 23.06 ข่าวสิ่งแวดล้อมประเภทที่ 2 (การสูญเสียสมดุลของระบบนิเวศ) ร้อยละ 21.22 และข่าวสิ่งแวดล้อมประเภทที่ 3 (ความขัดแย้งในการจัดสรรทรัพยากร) ร้อยละ 11.73

หนังสือพิมพ์ *ลานนาโพสต์* ให้ความสำคัญกับข่าวและภาพข่าวสิ่งแวดล้อมมากกว่าหนังสือพิมพ์ฉบับอื่นๆ ทั้งในด้านของสัดส่วนพื้นที่การนำเสนอที่มากกว่า มีการนำเสนอข่าวและภาพข่าวประเภทต่างๆ ในปริมาณสูงกว่า และการผลักดันให้ข่าวและภาพข่าวสิ่งแวดล้อมได้นำเสนอไว้ที่หน้าหนึ่งมากกว่าหน้าในสูงกว่าชื่อฉบับอื่นๆ ทั้งนี้เป็นผลมาจากนโยบายของ*ลานนาโพสต์*ที่ไม่ได้เน้นการทำข่าวอาชญากรรมอย่างเดียวเหมือนหนังสือพิมพ์ชื่อฉบับอื่นๆ ขณะเดียวกัน ก็สะท้อนให้เห็นว่า ผู้อ่านหนังสือพิมพ์ท้องถิ่นลำปางให้ความสนใจต่อข่าวสิ่งแวดล้อมเช่นกัน

Abstract

The article titled "Lampang local newspapers and their roles in promoting environment" is resulting from a research of the same subject. The research aims at studying news' reporting including news photos of different local newspapers in Lampang which is one of the provinces with strong presence of local newspapers in Thailand. The study explores how the environmental issues are reported in news and news photos by applying a concept of media's roles in producing news related to environment.

The research's methodology is to study the four highest circulated local newspapers in Lampang which are the *Kon Muang Neua* (published weekly, focus on criminal news), the *Mang Moom* (published weekly, focus on criminal news) the *Lanna Post* (published weekly, focus on economic, political, social and criminal news) and the *Lampang News* (published biweekly, focus on criminal news) published during January to June 2016, totally six months. The study reviewed all published news and news photos in all pages if there were news related to environment or not, at which amount and categories covered. The analysis is in pieces and square inch.

The study reveals that all the four newspapers reporting on environmental news, calculating at 13.60% of all news' coverage, while presentation of non-environmental news was 86.40%. Among the environmental news reported, 66.70% of the news published on the front page.

The four local newspaper of Lampang reported on environmental news Category 1 (Disturbance of the environment) the most, at 43.99% of total news' coverage, and was followed by Category 4 (Solving environmental related problems) at 23.06%, Category 2 (Imbalance of biodiversity system) at 21.22%, and Category 3 (Conflicts in natural resources' management) at 11.73% respectively.

The *Lanna Post* had given highest priority in reporting news and news photos concerning environment when compared to other local newspapers, with high ratio of news coverage and higher degree in producing news and news photos with different categories of environmental news. Additionally, efforts were made in publishing environmental news and news photos on the front page as opposed to the inside-

page, making it the highest among other newspapers. This is a result of the *Lanna Post's* policy in not focusing only on reporting the criminal news while other well-known local newspapers tend to emphasize only on criminal news. Importantly, this indicates as well that the readers of local newspaper in Lampang are interested in reading news related to environment.

ความสำคัญของปัญหา

ลำปางมีสภาพแวดล้อมที่เรียงรายไปด้วยภูเขา ป่าไม้ รวมไปถึงแม่น้ำสายใหญ่อย่างแม่น้ำวังที่หล่อเลี้ยงชีวิตของชาวลำปางมาเนิ่นนาน แต่ในระยะเวลาที่ผ่านมา ทรัพยากรธรรมชาติอันอุดมสมบูรณ์เหล่านี้กลับถูกรบกวนจากฝีมือมนุษย์อยู่บ่อยครั้ง ยกตัวอย่างเช่น ปัญหาน้ำเน่าเสียของแม่น้ำวัง ปัญหาหมอกควันในช่วงฤดูแล้ง ฯลฯ ซึ่งส่งผลเสียต่อผู้คนมากมาย ทั้งด้านสุขภาพและการดำรงชีวิต รวมไปถึงระบบนิเวศของธรรมชาติ ขณะที่ความขัดแย้งเรื่องเหมืองถ่านหินลิกไนท์ และโรงไฟฟ้าแม่เมาะกลายมาเป็นกรณีศึกษาอันเป็นบทเรียนสำคัญด้านสิ่งแวดล้อมของประเทศไทย

สื่อมวลชนมีบทบาทในการนำเสนอข่าวสารข้อเท็จจริงและการให้การศึกษา เพื่อให้ประชาชนเกิดความรู้ความเข้าใจ กระตุ้นให้เกิดความตระหนักอันนำไปสู่การแสดงออก การปรับเปลี่ยนพฤติกรรม และการลงมือปฏิบัติในการแก้ไข และพัฒนาอย่างยั่งยืน นอกจากนี้ สื่อมวลชนยังมีหน้าที่เป็นกระบอกเสียงให้กับผู้ที่ได้รับความเดือดร้อนจากปัญหาสิ่งแวดล้อม รวมทั้งตรวจสอบความไม่ชอบมาพากลที่เกิดขึ้นกับการคุกคามทรัพยากรธรรมชาติ

สิรินทิพย์ ขันสุวรรณ (2539) ให้คำจำกัดความข่าวสิ่งแวดล้อมว่า "ข่าวสิ่งแวดล้อม คือการรายงานเหตุการณ์ เรื่องราวและความเห็นใดๆ เกี่ยวกับการกระทำของมนุษย์ต่อสิ่งมีชีวิตและสิ่งที่ไม่มีชีวิต ไม่ว่าจะเป็นการนำมาใช้ การเปลี่ยนแปลงสภาพ หรือการรบกวนซึ่งทรัพยากรที่มีอยู่ในสภาพแวดล้อมที่มนุษย์อาศัย ซึ่งการกระทำดังกล่าวจะมีผลกระทบ ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงต่อสภาพแวดล้อมนั้น"